

creamat

el racó del cesire-creamat

Continguts clau. SEP i PIM, una oportunitat per pensar-hi

Al curs 2011-2012, el Departament d'Ensenyament va impulsar la implementació a les escoles d'educació primària del SEP (Suport Escolar Personalitzat). L'objectiu era introduir canvis organitzatius i metodològics per oferir suport individualitzat per tal d'aconseguir, mitjançant aquest reforç especial, que cap alumne s'endarrereixi en el seus aprenentatges bàsics comprometent el seu progrés.

Aquest curs 2013-2014, al 1r curs d'ESO, s'ha implantat el PIM (Programa Intensiu de Millora), adreçat a alumnat que arriba a la secundària amb dèficits en aquests aprenentatges. Aquest programa proposa la formació de grups d'alumnes reduïts i flexibles i s'adreça especialment a reforçar les àrees de llengua i matemàtiques. Són dues propostes orientades a l'atenció de la diversitat amb l'objectiu de garantir un assoliment suficient de les competències bàsiques.

Aquest marc organitzatiu en el qual ens situem planteja, entre d'altres, algunes preguntes directes: Què hem de treballar en aquestes hores? Com ho hem de fer? Intentarem, en aquest escrit, presentar algunes orientacions per trobar respostes des de l'àmbit de les matemàtiques.

És molt fàcil, en una situació així, prioritzar l'enfortiment del domini de certes mecàniques i conceptes molt bàsics, especialment centrats en el càlcul aritmètic, tot pensant que si l'alumne no se'n surt amb les rutines clàssiques de càlcul no podrà avançar i quedarà sempre endarrerit. Aquesta visió es fonamenta en la idea que la mecanització és prèvia al raonament, mentre que, en realitat, el raonament hauria de sustentar la mecanització. És cert que calcular ens dóna, fent un joc de paraules, operativitat. Però el nostre objectiu és més ampli: ajudar a fer créixer la competència matemàtica general de l'alumnat. Convertir aquest temps de treball més personalitzat en un temps d'exclusiva mecanització repetitiva significa perdre una bona oportunitat per a reforçar el desenvolupament real d'aquesta competència, que només s'assoleix mostrant que les matemàtiques donen respostes a problemes sorgits del nostre entorn i donant l'oportunitat de pensar i argumentar.

A partir d'aquesta visió més complexa dels objectius que volem assolir retornarem a les dues preguntes bàsiques: Quins continguts prioritzem? Com els treballarem?

Dedicarem l'apartat següent a la primera de les dues preguntes. A la segona, donaríem una resposta «de principis generals»: fer-ho de la mateixa manera que a totes les classes, incorporant els processos (resolució de problemes, raonament i prova, comunicació i representació

i connexions). Tenir-los en compte marca una línia metodològica que basa l'assoliment dels aprenentatges en la pròpia activitat constructiva de l'alumnat.

Continguts clau

Destriar els continguts clau ens obliga a prendre decisions al voltant de tres eixos:

- Fer una selecció, amb criteri, d'aquells continguts que poden ser més necessaris per a continuar avançant.
- Seqüenciar-los, de forma acurada, tenint en compte la progressió conceptual i la dificultat.
- Establir el grau d'aprofundiment al qual s'ha d'arribar amb cada alumne i en cada moment.

Des del Cesire-Creatmat hem elaborat un conjunt de documents d'acompanyament al SEP de matemàtiques que volen donar orientacions concretes als dos primers eixos de decisió esmentats: tria i ordenació. La tria de continguts s'ha fet amb el criteri de destacar aquells que, per les seves característiques i la seva interrelació amb d'altres, si no estan prou assolits, poden dificultar el progrés de l'alumne. En cap moment hi ha la intenció d'assenyalar uns continguts que «s'han de fer» o donar la idea que es pot prescindir dels que no són a la llista. Només és una llista focalitzadora.

La documentació del SEP s'agrupa per etapes i cicles: educació infantil, cicle inicial de primària, cicle mitjà i cicle superior. A cada grup trobem, bàsicament, tres documents:

- Una presentació general.
- Una llista de continguts que pretén assenyalar aquells que són clau en una edat determinada.
- Un document amb propostes d'activitats per ajudar a desenvolupar-los.

Aquests documents poden ser també orientadors per al professorat implicat en el PIM, especialment els de cicle superior, ja que els dos programes comparteixen un mateix propòsit.

Podeu consultar aquesta documentació a l'enllaç següent: <http://goo.gl/vTSYN>

No és, però, l'única font per ajudar a la presa de decisions sobre continguts. Una altra d'interessant són els documents de *Competències bàsiques de l'àmbit matemàtic*, on trobareu una taula que relaciona continguts clau amb les competències matemàtiques descrites al propi document, un gràfic que els interrelaciona i una segona taula que els fa correspondre als diferents blocs del currículum. Els trobarem als annexos de cada document. Per al tema que tractem en aquest article pot ser especialment interessant mirar els del document de primària (<http://goo.gl/VzKx0K>), del qual mostrem el diagrama de connexions entre continguts clau a la figura 1.

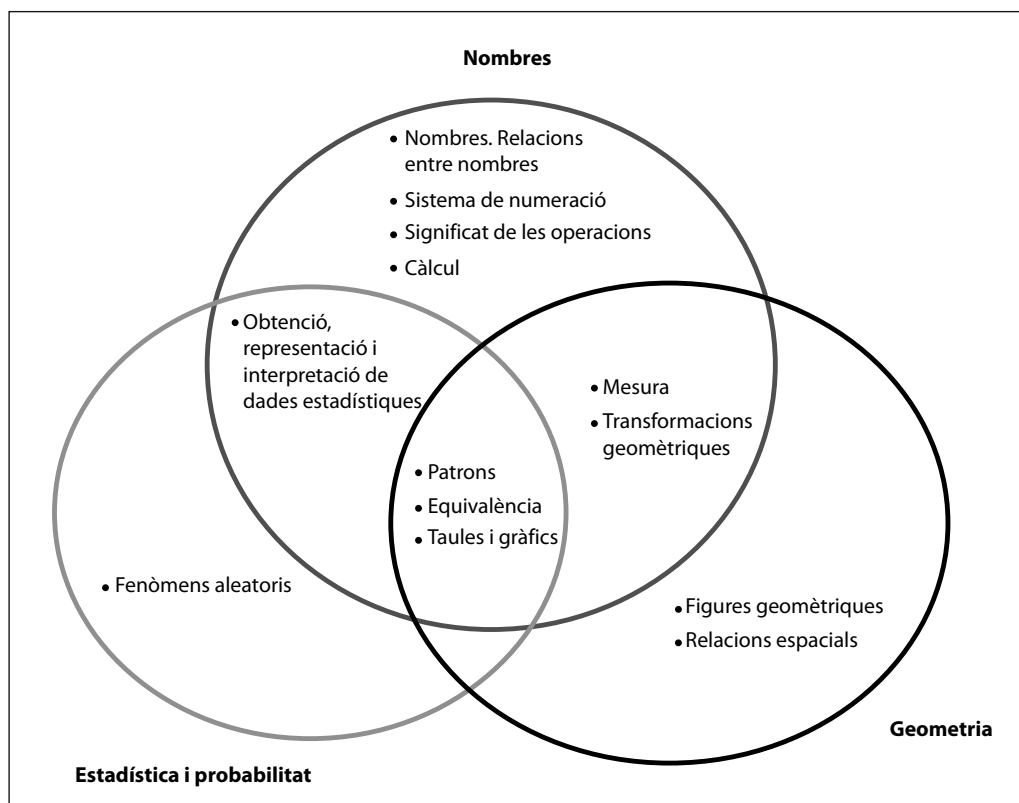

Figura 1. Diagrama de connexions entre continguts clau a primària.

Font: Competències bàsiques de l'àmbit matemàtic. Identificació i desplegament a l'educació primària.

Tenir en compte aquestes connexions pot ser d'especial interès per enfrontar-se a un altre dels problemes bàsics que tenim en el nostre dia a dia a l'aula: establir un equilibri entre l'amplitud de continguts clau a treballar i el temps disponible per aconseguir-ho. Si en una mateixa activitat connectem més d'un contingut clau, a partir de les seves interrelacions no tan sols possibilitarem aquest equilibri sinó que també podrem crear per al nostre alumnat un espai amb la calma necessària per a poder, a partir de les seves experiències en contextos adequats, construir el seu propi coneixement matemàtic i desenvolupar la seva competència personal.

No podem acabar sense convidar-vos a visitar els espais dedicats al SEP i al PIM al portal educatiu del Departament d'Ensenyament, la XTEC, on podreu ampliar la informació i, sobretot, trobar recursos per a concretar aquests programes a l'aula.

L'equip del Cesire-Creatmat

